

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

การจัดการศัตรูพืชในนาข้าวของเกษตรกรในพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้

อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่

**Rice Pest Management by Farmers in the Area under Huai Hong Khrai Royal
Development Study Center in Doi Saket District
of Chiang Mai Province**

จุลัษรติณ ยาศึน (Julairat Yafun)* บำเพ็ญ เขียวหวาน (Bumpen Keowan)**

สินินุช คุรุทเมือง แสนเสริม (Sineenuch Krutmuang Sanserm)***

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ (2) สภาพการจัดการศัตรูพืชในนาข้าว (3) ความรู้และความคิดเห็นของเกษตรกร ในการจัดการศัตรูพืชในนาข้าว (4) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล สังคมเศรษฐกิจ ความรู้ ความคิดเห็น และปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวของเกษตรกร(5) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการจัดการศัตรูพืชในนาข้าว

ประชากรคือ เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานเกษตร อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 608 ราย ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 241 ราย สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi stage sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม ทำการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปใช้สถิติความถี่ ร้อยละ น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุดต่ำสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis)

ผลการวิจัย (1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคมและเศรษฐกิจ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 52.90 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสบการณ์ในการเพาะปลูกข้าวเฉลี่ย 22.98 ปี มีแรงงานด้านการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.20 คน มากกว่าครึ่งหนึ่งไม่มีสถานภาพการเป็นอาสาสมัครและผู้นำชุมชน มีการติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรโดยเฉลี่ย 2.96 ครั้ง/ปี ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ประสบการณ์เข้าร่วมประชุม สัมมนาและดูงานด้านการเกษตรเฉลี่ย 1.14 ครั้ง แหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่เป็นรายบุคคลส่วนใหญ่รับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร แบบกลุ่มรับข้อมูลจากการประชุมกลุ่ม และแบบมวลชนส่วนใหญ่รับข้อมูลมาจากข่าวสารจากโทรทัศน์ มีการถือครองที่ดินเฉลี่ย 8.09 ไร่ รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 106,043.57 บาทต่อปี ส่วนใหญ่เงินจากกองทุนหมู่บ้าน โดยเกษตรกรมีหนี้สินเฉลี่ย 105,962.57 บาท (2) มีการยอมรับในการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวในเชิงความคิดเห็นและเชิงปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (3) เกษตรกรมีความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวในระดับมาก (4) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวของเกษตรกร ในเชิงความคิดเห็นอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติในเชิงลบได้แก่ ประสบการณ์เข้าร่วมประชุม ฟังอบรม สัมมนาและดูงานด้านการเกษตรรวม ส่วนในทางบวกได้แก่ ความคิดเห็นต่อการจัดการศัตรูพืชในนาข้าว และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในเชิงปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญยิ่งในทางลบ ได้แก่ การติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ส่วนในทางบวก ได้แก่ การถือครองที่ดินรวม (5) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวในระดับมากที่สุดได้แก่ ปัญหาด้านทุนการผลิตของเกษตรกรสูงขึ้น เช่น ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช แรงงานเป็นต้น แต่ราคาผลผลิตข้าวต่ำเดิม

คำสำคัญ การจัดการศัตรูพืชในนาข้าวของเกษตรกร

* นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช koo_kai06@hotmail.com

** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช bumpen.keo@stou.ac.th

*** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช tukstou@hotmail.

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

Abstract

The objectives of this study were (1) to study social and economic personal fundamental factors of farmers in the area under Huai Hong Khrai Royal Development Study Center in Doi Saket District of Chiang Mai Province; (2) to study the state of their rice pest management in their rice fields; (3) to study their knowledge and opinions on the rice pest management in their rice fields; (4) to study the correlation between their social and economic personal factors, including their knowledge and opinions on the rice pest management in their rice fields and their problems in the aspect of the rice pest management in their rice fields; and (5) to study their problems, obstruction, and suggestions on the rice pest management in their rice field.

The population in this study was 608 farmers who registered with the office of agriculture in Doi Saket District, Chiang Mai Province as a farmer who had done rice farming. The samples of 241 farmers were selected by using multi stage random sampling. The instrument used in this study was questionnaires, and data collecting process was answering the questionnaires. Statistical used to analyze the data by computer programs were frequency, percentage, mean, maximum value, minimum value, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis.

The findings of this study were as follows: (1) most of the studied farmers were male. Their average age was 52.90 years. They were educated at primary level. They had experience in rice farming practice at average 22.98 years. The average quantity of labor in their family who worked in agricultural sections was 2.20 persons. The status of more than was neither volunteer nor local leader. The average frequency of their coming into contact with agricultural extension officials was 2.96 times per year. Most of them were a member of a farmer group or an agricultural organization. The average frequency of their attending meetings, seminars, and field studies was 1.18 times year. Agricultural extension officials were mostly their sources of agricultural individually, while group discussion was their information source which transferred them knowledge in group Mass media such as television were mostly their information sources which transferred them knowledge in large extent. The average of their occupied area was 8.09 Rai. The average of their family income was 106,043.57 Baht/year. They mostly took out loans from their village fund, and the average of their debts was 105,962.00 Baht. (2) the studied farmers adopted the method of rice pest management in their rice fields both in theory and in real practice at much level. (3) the knowledge and opinions of the studied farmers on the rice pest management in their rice fields were at much level (4) Factors associated with pest management in rice farmers. In the comments, there were statistically significant negative. Include experience attendees, training ,seminars and visits in agriculture combined. In a positive way include, At the reviews on pest management in rice. And practical factors that correlated significantly more negatively. Including communication with officials of Agriculture. In a positive way, including the holding of land. And (5) the problems and suggestions of the studied farmers on the rice pest management in their rice field at the most level were the rise of their production cost caused by the higher price of fertilizer and pesticide, and also the higher wage of hired labor; while the selling price of their rice being at the same price.

Keywords: Rice Pest Management in Rice Field